

DISTINTS NIVELLS D'ESTUDIS PER A GRADUAR-SE EN MEDICINA A L'ESTUDI GENERAL DE LLEIDA (ss. XIII-XVIII)

Francesc ESTEVE i PERENDREU

1. Fundació de l'Estudi

Jaume II (1291-1327) fundà l'Estudi General de Lleida en virtut del privilegi de data 1 de setembre de 1300, i les Facultats autoritzades seran el Dret Canònic i Civil, Medicina, Filosofia i Arts. Al dia següent, 2 de setembre, promulga les Ordinacions, Carta Ordinationis studii generalis Ilerdensis, el dia 21 s'atorga la Carta Magna Municipal i el 28 s'aproven els estatuts fundacionals. Resta així organitzada aquesta institució universitària (1).

Les primeres universitats europees es van organitzar en quatre grans rames d'estudis, les quals constituïren durant molt de temps les quatre Facultats tradicionals: Arts, Teologia, Dret i Medicina. A aquestes s'unirà més tard, com a derivació de la primera, la Facultat de Filosofia. Per la Facultat d'Arts devien passar-hi tots els alumnes abans d'iniciar estudis en qualsevol de les altres, i per això era la més nombrosa d'estudiants.

Si en aquesta època la Universitat de París fou sobretot famosa per la seva Facultat de Teologia, i Bolònia per la seva Facultat de Dret, la Medicina trovà el seu centre de major prestigi i la seva definitiva incorporació als estudis universitaris en la Universitat de Montpeller, on havia anat a parar la millor tradició de l'antiga i prestigiosa Escola de Salern, i on els estudis sobre la Medicina àrab obtingueren major auge i serietat.

Arnau de Vilanova (2), que destacà per la seva activitat universitària a Montpeller, començada en 1288-1290, (3) i com a metge de Jaume II i del Papa Bonifaci VIII (ambdós vinculats amb els inicis de l'Estudi General de Lleida), es considera que tingué molt a veure, directa o indirectament, en la implantació i directrius de la docència mèdica a l'Estudi General de Lleida. (4)

2. Filosofia i Arts

Els estudis medievals comprenien les anomenades set "arts lliberals": Gramàtica, Dialèctica i Retòrica (que formaven el trivium); Música, Aritmètica, Geometria i Astronomia (corresponents al quadrivium). L'expressió "arts lliberals" fou creada per l'Escola d'Alexandria per a referir-se a aquelles arts que podia exercir l'home lliure en oposició a les arts mecàniques o manuals pròpies dels esclaus. En l'establir-se les universitats el terme "Facultat d'Arts" designava aquelles que es dedicaven a la Ciència i a la Filosofia, per a diferenciar-les de les dedicades a l'estudi de la Teologia i, més tard, a les de Medicina i Dret.

En l'establir Jaume II la Universitat de Lleida, en l'esmentat privilegi de l'1 de setembre de 1300 preceptuà com a Facultats que havien de cursar-se "el Dret Canònic i Civil, Medicina, Filosofia i Arts i qualsevol altra facultat i ciències aprovades":

"... iure canonico quam civili, medicina, philosophia et artibus ac quibuslibet facultatis aliis et aprobatis scientiis quibuscumque". (5)

La Paeria, en la Carta Magna Municipal de 21 de setembre de 1300, es compromet a pagar, del comú, salari competent als catedràtics, la nòmina dels quals serà la següent: 2 doctors en Dret Civil, 2 doctors en Dret Canònic, 1 mestre en Medicina, 1 mestre en Gramàtica i 1 mestre en Lògica i Filosofia. (6)

I els estatuts fundacionals de 28 de setembre de 1300 solament assenyalen, en la rúbrica, De electione doctorum et magistrorum, els doctors o mestres de cada un dels Drets (Civil i Canònic), Medicina i Arts, sense fer expressa menció de la Filosofia (7). No obstant, en la rúbrica De officio cancelarii, referint-se a les Arts cita a distints mestres i matèries: Filosofia, Lògica, Gramàtica, Poètica, "Físic i altres professors de ciències i Arts".

Els clavaris de l'Estudi l'any 1403 van contractar per impartir Arts tres catedràtics: Joan de Perusia (8), mestre en Arts i Medicina, per a la lectura de Filosofia; Martí de Cabanes, la Lògica; i Pere Berbegal, Gramàtica. I l'any 1404, també en contractaren tres: Martí Sauxet de Cabanes, Filosofia Natural; Mateu Vinyes, Lògica; i Pere Berbegal, Gramàtica. (9)

Tres seran, doncs, les Càtedres d'Arts i així estan citades expressament a la reforma d'Alfons V, de 15 de juny de 1431, a la butlla de Calixt III, de 25 d'abril de 1458, i a la reforma de Joan II, de 30 d'octubre de 1458, que, en aquesta última, a més de citar les tres càtedres d'Arts precisa que son Filosofia, Lògica i Gramàtica (10).

Instaurada la impremta a Lleida, s'estampen un seguit de llibres destinats a la Universitat, i relatius a algunes disciplines que ens estem referint: Franciscus

Mayronis, Editiones in categorias Porphirii predicamenta Aristotelis (1485); Petrus de Castrovol, Commentum super libros Ethicorum Aristotelis (1489), Super totam philosophiam naturalem Aristotelis (1489) i Lògica (1490); Boecio, De Consolació (1489); i Aesopus, Fabelle traslate e greco a Laurentio Vallensis (1495) (11).

L'any 1535 Carles V comissionava al lloctinent general, Frederic de Portugal, per tal que reformés els estatuts de la Universitat de Lleida i especialment les càtedres de Teologia i Arts (12). I a la reforma del bisbe Antoni Agustí, de 27 de juliol de 1575, consten dues càtedres de Filosofia i dues de Gramàtica (13).

El catedràtic de medicina de l'Estudi de Lleida, Miquel Ferrer, publicava en aquesta ciutat l'obra *Recollectio casuum. Metodo y art molt breu en romans y molt clar pera apendrer la gramatica de la llengua llatina*, (1578). (14)

En relació amb els estudis de Gramàtica, cal dir que es conserva un informe del llicenciat Burgues, mestre major de les escoles, en el qual denuncia que els gramàtics passen a estudiar Arts (Dialèctica i Filosofia, segons els estatuts de 1575) sense previ examen de suficiència, i "que de sesenta estudiants que salen al curso, no hay diez hábiles para poder oyrlo y despues dan la culpa a los doctores" (15).

La lectura de la Gramàtica que tradicionalment fou regida pel govern directe de la ciutat, passa a dirigir-la els jesuïtes en virtut de la concòrdia subscripta el 17 d'octubre de 1605, i en la qual es pacta que a les seves escoles es llegirà la Gramàtica, la Humanitat i la Retòrica. D'entre altres condicions, s'estableix que el Col·legi de la Companyia haurà de posar tres mestres i que el prefecte de les Escoles tindrà l'obligació d'examinar tots els estudiants que "de la Latinidad huviere de passar a hoyr Artes, o Leyes, o Cànones".

El 16 d'agost de 1623, el Consell General de la Ciutat rep informació d'alguns ciutadans, els quals es queixen de la forma d'ensenyar la Gramàtica els pares de la Companyia de Jesús. En aquestes queixes es diu que "llegen la Gramàtica en llengua castellana i amb llibres molt diferents dels que antigament se acostumave a llegir en la present Ciutat", i precisen que, "antigament se ha llegit en cathala llegint Antoni de Nebrissa, Torrella, Cicerò i Virgili".

De resultes d'aquesta situació, s'estableix un plet que finalitza amb el govern novament de les escoles de Gramàtica a la Ciutat l'any 1628. Tot i això, no anirien tant bé les coses donat que torna l'ensenyament als jesuïtes, i amb data 10 de juny de 1642 s'estableix altra concòrdia, entre la Ciutat i el Rector de la Companyia de Jesús, sobre "els estudis y lectura de la Gramàtica, Humanitat i Retòrica", i es pacta, com en l'anterior, tres mestres: un per l'aula de menors, l'altre per l'aula de mitjans i altre per la de majors, i també que el Pare Prefecte "tinga obligacio de examinar a tots los estudiants que de una aula ab altra sen

voldran pasar, y en particular de Gramatica a les Arts, Lleis o Canones" i que "ningun estudiant eyxirà de dita Gramatica no puga esser admes en la Universitat del General Estudi de la present Ciutat, pera hoir ninguna de les facultats que se lligen, en que no sia portant una bolleta de aprovació feta y firmada per lo dit Pare Perfecto".

El 17 d'octubre de 1644, el Rector del Col·legi de la Companya i un mestre de Gramàtica compareixen davant els Paers de la Ciutat per a exposar el Programa de curs a efectes d'aprovació. La lectura i llibres serien els següents:

- Primera aula (de menors) es llegirà "los primers tres llibres de Retòrica, declinacions, conjugacions generos y preterits y les mes facils epistoles de Cicero".
- Segona aula (de mitjans) "lo primer de la Sintaxis de Torroella, les epistoles mes dificils de Cicero y Ovidi, de Tristibus o de Ponts".
- Tercera aula (de majors) "de Rethorica les oracions de Cicero, los Progignasmes de Numjes, Rethorica de Cipriam, Prosodia, Virgili, Marcial i Horaci".

Pel que fa a la Filosofia, els estatuts de 20 de desembre de 1613 prescriuen que els catedràtics de Filosofia, el primer any han de llegir Compendi, des del dia de Sant Lluç (18 d'octubre) fins Nadal, i després, des del 2 de gener fins tot el mes d'agost llegiran la Filosofia (17).

En els estatuts del 12 de maig de 1662, molt ben estructurats orgànicament i que recullen disposicions anteriors, en la rúbrica De cursum probationibus s'estableix que els estudiants d'Arts i Filosofia hauran de cursar dos anys:

"Item statuimus et ordinamus, quod scholares Artium et Philosophiae teneatur cursare per spatium duorum annorum, ita ut uniusquisque audias proprium praeceptorem, vel Logicae vel Philosophiae, et horis et diebus consuetis, et ut suo loco praescribemus" (18).

I en la rúbrica Lecturae Artium et Philosophiae assenyala el pla dels dos cursos i matèries que s'hauran de cursar:

"Cathedratici Artium, et Philosophiae primo anno legent compendium ea maiori brevitate et claritate qua potuerint, ne multitudine praeceptorum, et confusione doctrinae scholares incipientes obruant et confundant, eodem anno Prohemiales quaestiones ac simul Praedicabilia Porphirii, et praedicamenta Aristotelis, nec non priora et posteriora exponendo perficient.

Secundo anno octo libros Phisicorum, ac duos de ortu et interitu diligenti

cusa explanabunt, et si pertempus licuerit libros etiam de anima distinctione qua potuerint discutient". (19)

L'última reforma dels estatuts, de data 19 de novembre de 1693, ens indica que ningú no pot ser matriculat en Filosofia sense haver obtingut la cèdula d'aprovació del prefecte de Gramàtica, ni en Cànon o Lleis sense tenir un curs de Filosofia, ni en Teologia o Medicina sense tenir aprovats tres cursos de Filosofia (20).

3. Medicina

Com hem indicat anteriorment, els estudis de medicina s'iniciaren amb una càtedra i, pel que fa al professorat, l'any 1302 la Paheria contractava al mestre Guillem Gaubert de Béziers, recomanat per Jaume II, i que anteriorment havia estat mestre de l'Estudi de Montpeller. Aquest mestre va traduir i corregir llibres d'Avicenna, Hipòcrates i Rassis amb els quals va confeccionar les pròpies lliçons.

Jaume II, en data 11 de setembre de 1302, ordenava que fossin entregats a Guillem Gaubert de Béziers alguns llibres àrabs de medicina, pertanyents als jueus de la terra, per tal de corregir-los i treure pecies per als estudiants (21). A mitjans del segle XIV a l'estacioner de l'Estudi General de Lleida es trobaren els següents títols:

- Medicina i Viriscordis, d'Avicenna.
- Cirurgia, d'Abulcassis.
- Aforismes d'Hipòcrates, comentats per Galè.
- Tractat del Pols, de Galè.
- Commentarium Medicinalium, sembla de Brunnetto Crespo.
- Art medical, d'Alexandre.
- Cirurgia, de Roger de Parma.
- Almassoris Medicina, de l'àrab Rassis.
- Propietat dels planetes i llur relació amb les malalties.
- Obres d'Arnau de Vilanova.
- Regiment de preservació de pestilència, de Jaume d'Agramont (22).

I altres llibres venuts pels estacioners, segons inventaris de l'època:

- De proprietatibus rerum.
- Liber Maçer de Artemisa (De viribus seu virtutibus herbarum).
- Thesaurus pauperum, de Pere Hispà (+ 1297)
- De urinis, de Gil de Corbeil.
- Secreta magistri Mauri de Salermo (= Tabule Magistri Salermi de virtutibus et operationibus remediorum simplicium) (23)

De la càtedra inicial de medicina, a les reformes d'Alfons V, de 15 de juny i de 25 de setembre de 1432, en figuren dues amb una hora de lectura cada una. I per acord municipal de 19 de maig de 1469 es crea la tercera càtedra, també amb una hora de lectura i amb salari de 100 sous cada una (24). Els estatuts de 1575 assignen a la càtedra prima de medicina 40 lliures i a les altres dues 30 cada una, d'un total de 26 càtedres.

En els estatuts de 1662 es disposa que cap estudiant ha de ser admès a cursar a la universitat que no sigui idoni en la llengua llatina i, per això, ha d'acreditar que ha estat examinat i aprovat pel Prefecte de Gramàtica; el notari de l'Estudi no podrà admetre a la matrícula els estudiants que no aportin la dita cèdula d'aprovació. (25)

L'aprovació de cursos es farà cada any el dia 14 d'abril, amb intervenció del Rector, catedràtic de prima i notari de l'Estudi.

Els estudiants de medicina han de cursar quatre anys i practicar set mesos:

"Item statuimus et ordinamus, quod scholares medici teneatur cursare per quator annos, audiendo singulis diebus tres lectiones, quas legunt tres Cathedratici Universitatis. Ac simul peractis dictis quatuor cursibus practicare cum aliquo Doctore Artis Medicinae saltem per spatium septem mensium probando istam practicam, et aliter, ad probationem cursum, et ad recipiendos gradus nullo modo admittentur" (26).

Les matèries principals que hauran de llegir el catedràtic de prima, el de vespres i el de la tercera, seran les següents:

"Cathedraticus primarius leget materias practicas, et praecipuae de Indicationibus, de sanguinis missione, et de purgatione, descendendo ad curationem februm, supponendo doctrinas generales. Hoc enim modo novimus a peritioribus utilitae publica melius esse prospitiendum. = Cathedraticus vespertinus exponet Aphorismos Hipocratis cum methodo quam tradunt authores clasici in facultate Medicinae. = Tertius Cathedraticus leget per tres annos pro modo sequenti Primo anno partem Physiologiam, continentem libros de natura humana, de temperamentis, et de facultatibus naturalibus. Secundo anno leget partem Pathologicam continentem libros de differentiis casuis morborum et Symptomatum. Tertio anno eliget materias quae utiliores vidibuntur, et alongiori tempore lectae no fuerint, hoc est de pulsibus, de febris, et de Urinis" (27).

Pel que fa als graus de batxiller i doctor, aquests estatuts disposen que per al grau de batxiller el graduant ha de tenir conclusions impreses de la facultat, o almenys manuscrites, contra les quals argüiran tres doctors elegits pel rector.

Graduant de Medicina, però, abans de tenir conclusions ha d'ésser tentat per tres doctors en Medicina elegits pel mestrescoles, i a falta de metges entraran doctors en Filosofia:

"Item statuimus et ordinamus, quod in gradibus Bachalaureatus Medicinae antequam graduandus sustineat Conclusiones tentetur à tribus Doctoribus Medicis à Magistro scholarium nominatis, sicut tentatur Doctorandi, et in defectum alicuius Doctoris Medicis eligatur Doctor Philosophiae. Hoc in facultate Medicinae censemus laudabiliter observari et observandum in posterum, licet in aliis facultatibus non observetur, eo quod Medici cum solo gradu Bachalaureatus ad visitandos aegrotos evolare contendum" (28).

Per al grau de batxiller de suficiència en Teologia i Medicina son menester tres cursos i en Dret Canònic i Civil quatre. El rector de l'Estudi confereix els graus de batxiller de Cànon i Lleis, i el mestrescoles els demés, previ examen i aprovació dels examinadors de l'Estudi. I cap estudiant pot ser graduat batxiller en Teologia o Medicina que no sigui batxiller en Filosofia, ni graduat doctor que no sigui batxiller en aquella facultat:

"Item statuimus quod in facultatibus Theologiae et Medicinae non creentur Bachalaurei, nisi illi qui in artibus et Philosophia eundem gradum prius obtinuerint; et idem servetur in iis qui ex aliis Universitatibus accedent ad accipiendum in esta gradum Bachalaureatus dictarum facultatum" (29).

El mestrescoles confereix tots els graus de doctor i pel que fa a la tentativa, presentació, assignació de punts i forma d'examen pel grau de doctor, ho recull la mateixa rúbrica *De gradibus bachalaureatus et doctoribus*, que consisteix en un acte acadèmic, de tres dies de durada, en el qual l'últim dia l'aspirant exposa i defensa matèries prèviament assenyalades (30).

En els estatuts de 18 de novembre de 1693, al catedràtic de prima se li assignen 20 lliures de salari amb l'obligació de visitar els soldats malalts, i el de vespres haurà de llegir Anatomia amb l'obligació de fer tres disseccions cada any, a les quals hauran d'assistir els estudiants i cirurgians:

Cathedratico Primario Moedicinae, ultra salarium hucusque eidem praestari solitum, viginti librae Barchinonenses eidem, annis singulis solvantur; cum hoc tamen onere, ut visitare teneatur Milites infirmos Domini Nostri Regis, in contuberniis communibus, id es Quarteles, intus praesentem Civitatem existentes. Et si forte Cathedraticus Primarius, onus huius modi suscipere nolit, augmentum praedictum, cum eodem onere, ad Cathedraticum Secundarium, et si is etiam onus recuset, ad Cathedraticum tertium pertineat.- 2. Item quia Cathedra Anothomiae, in presenti Universitate, non es erecta, nec ad eam de novo erigendam, et dotandum facultates suppetunt, et insuper ad praxim moedicam apprinie reputatur.

Anotomiae notitia necessaria; statuimus ut in Tercia eiusdem Facultatis Cathedra, Anothomiae materia, annis singulis, Anothomias saltem tres, in cadaveribus eorum, qui in Hospitali praesentis Civitatis occumbent, facere teneatur, convocatis et admissis, ad dissectiones huiusmodi, nedum Moedicinae Scholasticis, sed etiam Chirurgiae Scholasticis, et Magistris praesentis Civitatis; Et si inhis Doctor praedictus negligens fuerit, de suo salario, pro qualibet ex dictis dissectionibus praetermissis, quinque librarum, Arcae communi applicandarum, poena mulctetur (31).

També crea una catedrilla de cirurgia, amb salari anual de 30 lliures i obligació de curar els soldats malalts:

Item quia Ars Chirurgica admodum est Reipublicae necessaria, et in Universitate non legitur, unam Cathedrulam, pro Chirurgia docenda, in nostra Universitate erigimus, et pro salario triginta libras eidem assignamus; sub onere tamen, ultra lectiones eidem infra iniugendas, ut Obtentor visitare teneatur Milites omnes Domini nostri Regis, qui in communibus contuberniis, vulgo Quarteles comunes, intus Civitatem Ilerdae agrotaverint. (32)

Estant vigents aquests estatuts, Felip V suprimí l'Estudi General de Lleida per decret de l'11 de maig i Reial Cédula de 9 d'octubre de 1717. L'Estudi General de Lleida junt amb els demés centres universitaris de Catalunya, foren traslladats a la ciutat de Cervera. (33)

4. Conclusió

Des dels inicis de la implantació de l'Estudi General de Lleida, que s'instaura en règim de monopoli, és a dir, que tals ensenyaments només podien tenir lloc a Lleida dins la Corona d'Aragó, s'estableixen tres nivells de formació conduents a l'obtenció de la titulació per a l'exercici de la Medicina. Un primer nivell: la Gramàtica o Llatinitat; un segon: la Filosofia i Lògica; i el tercer, de formació específica de la professió.

També cal assenyalar, que a les primeres èpoques de l'Estudi, els metges contractats per a la lectura de les càtedres d'Arts i Medicina, son anomenats mestres i no doctors com els del Cànon i Lleis. Serà l'any 1391, per un privilegi de Joan I, on es reconeixen els mèrits dels mestres de Medicina i Arts de l'Estudi de Lleida, concedint-los totes les gràcies, favors, honors, prerrogatives, franqueses i immunitats que els seus antecessors havien concedit als doctors de les Facultats de Cànon i Lleis. I en la reforma de 1575, als mestres de la Facultat se'ls anomena doctors per primera vegada.

Per a obtenir el grau de doctor, els estatuts de l'any 1662 ens indiquen expressament els distints nivells de formació que cal acreditar:

- 1^r Aprovació pel Prefecte dels Jesuïtes, dels anomenats estudis de Gramàtica, Humanitat i Retòrica (impartits en les seves escoles en tres cursos).
- 2ⁿ Aprovar dos cursos de Filosofia.
- 3^r Obtenir el títol de batxiller en Filosofia.
- 4^t Obtenir el títol de batxiller en Medicina, prèvia aprovació de tres cursos de Medicina.
- 5^é Aprovar quatre cursos de Medicina i practicar set mesos.
- 6^é Obtenir el títol de doctor en Medicina (34).

I, per acabar, cal dir que la novetat remarcable de la reforma de l'any 1693, es la creació d'una catedrilla de Cirurgia.

NOTES

(1) VILLANUEVA, Jaime: "Viaje literario a las Iglesias de España", vol. XVI, Madrid, 1851, pp. 196-233. ESTEVE PERENDREU, Francisco: "El régimen jurídico del Estudio General de Lleida", (Publicació de l'Estudi General de Lleida), Lleida, 1992, pp. 51-70.

(2) Menéndez Pelayo, entre d'altres, afirma que Arnau de Vilanova va néixer a Lleida o a algún poble molt pròxim. MENENDEZ PELAYO, Marcelino: Historia de los Heterodoxos Españoles, vol.II, Edic. del C.S.I.C., Madrid, 1947, pp. 248-253.

(3) GARCIA BALLESTER, Luis: "Arnau de Vilanova (c. 1240-1311) y la reforma de los estudios médicos en Montpellier (1309): El Hipócrates latino i la introducción del nuevo Galeno", Dynamis. Acta Hispanica ad Medicinae Scientiarumque Historiarum Illustranda, Universidad de Granada, vol. 2, 1982, pp. 97-158.

(4) LLADONOSA PUJOL, José: Noticia Histórica sobre el desarrollo de la Medicina en Lérida, Col.legi Oficial de Metges, Lleida, 1974, p. 50. LLADONOSA I PUJOL, Josep: La Facultat de Medicina de l'antiga Universitat de Lleida, (Episodis de la Història, 117-118) Barcelona, 1969, pp. 10-11.

(5) Arxiu Municipal de Lleida (=AMLL), Privilegi 68. VILLANUEVA, Jaime, op. cit., p. 97.

(6) AMLL. Priv. 88 bis. GRAS, Rafael: La Paheria de Lérida, Lleida, 1911, doc. 13, p. 210.

(7) "Doctores sive magistri juris utriusque, medicinae vel artium ad comune civitatis salarium hic lecturi debent per pacarios civitatis Ilerdae sufficientes et ydonei in sua facultate haberi. Consilio tamen rectoris et consiliorum suorum debent eligi et perquiri". (VILLANUEVA, op. cit., p. 214)

(8) LLADONOSA PUJOL, José: "Juan de Perusia, su patria y el Estudio de Lérida", Acento, núm. 87 (Lleida, febrer 1961), p. 14.

(9) SANAHUJA, Pedro: "La Universidad de Lérida y los franciscanos", Archivo ibero-americano, VII Madrid, pp. 175-177.

(10) GAYA MASSOT, Ramón: "Provisión de cátedras en el Estudio General de Lérida", *Analecta sacra Tarraconensia*, vol XXX, Barcelons, 1958, pp. 263 i 295. ESTEVE PERENDREU, Francisco: "Las bulas de Calixto III sobre el Estudio General de Lérida", *Analecta sacra Tarraconensia*, vol. 63-64, 1990, p. 272.

(11) JIMENEZ CATALAN, Manuel: *Bibliografía Ilerdense de los siglos XV al XVIII*, Barcelona 1912.

(12) AMLL. Privilegi 229. La Facultat de Teologia es crea per butlla de Martí V (1417-1431), donada en Roma el 19 d'octubre de 1426. BERTRAN DE HEREDIA, Vicente: *Aportació al butllari de l'Estudi General de Lleida. 1345-1460*, I.E.I., Lleida, 1986, pp. 72-73.

(13) VILLANUEVA, op. cit., p. 245.

(14) JIMENEZ CATALAN, op. cit., 105.

(15) LLADONOSA PUJOL, José: *La antigua parroquia de San Martín de Lérida*, Lleida, 1944, p. 129 (doc. 3, pp. 127-131).

(16) GAYA MASSOT, Ramon: *Los jesuitas en la Universidad de Lérida*, Lleida, 1954, pp. 178-179, 185-186, 2 21, 224, 226-227.

(17) "Primo quod de cetero dicti Cathedratici Logicae, in principio Compendium, legant tractatum de instrumentis Logicae, idest de deffinitione, divisione, et argumentatione; et quia omnia principia sunt difficillima, sint lectiones breves, et saepius in voce repetitae, ne onerati multitudine lectionem studentes, in ingressu desperent. Item ut Compendium apte legatur, nec ita breviter, ut obscuritatem serat; nec ita late, ut Logicae explicationi congruum tempus non remaneant: Statuimus, decernimus, et ordinamus, ut praedicti Cathedratici, in lectione Compendii consumant tempus, a die et festo sancti Lucae, usque ad diem, et festum Nativitatis Domini nostri Iesu Christi, minorando, in quantum valeant, in materiis de Interpretatione, de Priori resolutione, de Topicis, et de Elenchis, quae interpretationes solent melius legi in Compendiis, quam in textu Aristotelis: Deinde vero, die secunda Januarii statim incipiant legere Logicam, cum textu Aristotelis, consequenter usque ad finem mensis Augusti; non cessando a lectionibus, nisi diebus festis solemnioribus. Successive vero, die decimo nono Octobris immediate sequentis, incipiat legere Philosophiam, eam

presequendo per totum annum, usque ad finem mensis Augusti immediate sequentis, examinando dexteritate qua valeat, quaestiones Physicas, Metaphysicis ommissis". DECRETA REGIA PRO REFORMATIONE VNIVERSITATIS STVDII GENERALIS ILERDAE, Lleida, 1614, p. 6. AMLL. Privilegi 255. Llibre Verd Major, p. 676 i següents.

(18) AMLL. Priv. 260, fol. 12.

(19) Ibidem, ff. 18v-19.

(20) AMLL. Llibre Verd Major, p. 990.

(21) RUBIO i LLUCH, Antoni: Documents per a la història de la cultura catalana Mig-èval, vol. II, Barcelona, 1921, doc. 16, p.13. CARDONER i PLANAS, Antoni: Història de la Medicina a la Corona d'Aragó (1162-1479), Barcelona, 1973, pp. 40, 55 (nota 21), 58 (nota 77), 81. LLADONOSA PUJOL, José: Noticia històrica..., pp.63-65.

(22) Aquesta obra del metge lleidatà la publicaren a Lleida Enric Arderiu i Josep M. Roca, l'any 1910. També, AGRAMONT, Jacme: Regiment de preservació de pestilència de ..., amb introducció, transcripció i estudi lingüístic de Joan Veny i Clar, Tarragona, 1971.

(23) TRECHS i ODENA, Josep: "De l'Estudi General a la Seu: la confecció de llibres a Lleida durant el segle XIV", Congrés de la Seu Vella de Lleida. Actes, Lleida, 1991, pp. 133-145 (p. 135). En aquesta comunicació, a l'apartat "Llibres dels quals foren autors professors de l'Estudi", cita a Guillem de Béziers, Arnau de Vilanova i Jaume d'Agramunt. Del segon assenyalava que, "Arnau de Vilanova 'Arnaldus Ilerdensis', va escriure l'any de fundació de l'Estudi el De spurciis pseudoreligiosorum, que dedicà a l'Arquebisbe de Tarragona. D'un any després, el 1301, és el De Cymbalis ecclesie que va ésser presentada a Jaume II perquè fos divulgada a l'Estudi General i, el 1303, composà la Confessio Ilerdensis, redactada a partir de les seves explicacions a la Facultat de Medicina".

(24) GAYA MASSOT, Ramon: "Provisión de cátedras...", p. 263. LLADONOSA i PUJOL, Josep: La Facultat de Medicina..., p. 6 i 34.

(25) AMLL. Privil. 260, ff. 10r-10v (rúbrica De examine subuendo a scholaribus ad facultatem ascendentibus).

(26) Ibidem, f. 12.

(27) Ibidem, f. 88v. Una relació de 55 llibres de medicina del Dr. Joan Escolà, de l'any 1647, a ESTEVE i PERENDREU, Francesc: "Llibres de catedràtics de l'Estudi General de Lleida i d'altres doctors (1601-1733)", Miscel·lània. Homenatge a Josep Lladonosa, I.E.I., Lleida, 1992, pp. 545-546. L'any 1668 se publica a Lleida, per l'impressor Joan Nogués, l'obra del Dr. Diego de Aroza: Tesoro de las excelencias y utilidades de la medicina y espejo del prudente y sabio médico enriquecido é iluminado con varia lección y principalmente con la vida del principe de los médicos y médico de los principes de Avicena. JIMENEZ CATALAN, Manuel: Bibliografía..., pp. 172-173.

(28) AMLL. Privil. 260, f. 21.

(29) Ibidem, f. 21v.

(30) Ibidem, ff. 21v-22r. En la traducció del títol de doctor en Medicina d'Alfons de Cisneros, obtingut el 26 de maig de 1552, se recullen les cerimònies dels tres dies, a LLADONOSA, Noticia històrica..., pp.463-466.

(31) AMLL. Llibre Verd Major, pp. 998-999 (Tit. XIII. De cathedra primariae Medicinae).

(32) Ibidem, p. 1.004 (Tit. XVIII. De cathedulis).

(33) A la "Biblioteca Pública. Generalitat de Catalunya" de Lleida se conserven 28 volums sobre tractats de medicina, editats en els segles XVI i XVII (17 i 11 respectivament).

(34) El citat Alfons de Cisneros, obté el títol de doctor el 26 de maig de 1552, éssent batxiller en Medicina i Arts (LLADONOSA: Noticia..., pp.463-466). Rafael Joan Roselló, obté el títol de batxiller en Medicina éssent batxiller en Arts i Filosofia, el 5 d'abril de 1585 (RUBIO GARCIA, Luis: "Los títulos conocidos del Estudio General de Lérida", Miscelanea de trabajos sobre el Estudio General de Lérida, I.E.I., Lleida, 1950, pp. 193-194), i al dia següent obté el títol de doctor (OTAL, Francesc: "Un títol de la Universitat de Lleida", Vida lleidatana, 70-71 (Lleida, 1929), pp. 189-192. També es conserva el títol de batxiller en Arts de Joan Auger, expedit el 3 d'octubre de 1474 (JULIA, Benet: "Un diploma de metge gironí del 1474," Boletín del Colegio de Médicos de la Provincia de Gerona, núm 68, 1976, pp. 10-11; LLADONOSA PUJOL, Josep: Comentarios i aportacions documentals per a la Història de la Medicina de Lleida, Col·legi de Metges de la Provincia de Lleida, Lleida, 1977, pp. 42-44).